

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

www.finarbitr.cz

Evidenční číslo:

FA/6633/2015

Spisová značka (uvádějte vždy
v korespondenci):

FA/PS/594/2014

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 1. 12. 2014 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■■■ zapsaného v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn. ■■■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 23. 9. 2013 a substituční plné moci ze dne 5. 11. 2013 Mgr. Janem Kramperou, advokátem, ev. č. ČAK 13704, Dvořák Hager & Partners, advokátní kancelář, s.r.o., se sídlem Oasis Florenc, Pobřežní 394/12, 186 00 Praha 8 (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci Expobank CZ a.s., IČO 148 93 649, se sídlem Vítězná 126/1, 150 00 Praha 5, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, sp. zn. B 476, zastoupené na základě plné moci ze dne 24. 4. 2015 Andreasem Ueltzhöfferem, advokátem, ev. č. ČAK 90048, Ueltzhöffer Klett Jakubec & Partneri advokátní kancelář, se sídlem Voctářova 2449/5, 180 00 Praha 8 – Libeň (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu škody ve výši 245.000.000 Kč a 240.000 eur s příslušenstvím, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem se Navrhovatel proti Instituci domáhá náhrady škody, kterou Instituce způsobila tím, že neoznámila podezřelý obchod Ministerstvu financí, současně porušila obecnou prevenční povinnost předcházet škodám a neposkytovala Navrhovateli své služby s vynaložením odborné péče.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Institucí uzavřel dne 2. 6. 2008 smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet ■■■ v měně česká koruna (dále jen „Smlouva o účtu 1“ a „Účet 1“), a smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ v měně euro (dále jen „Smlouva o účtu 2“ a „Účet 2“). Dne 25. 11. 2008 Navrhovatel s Institucí uzavřel smlouvu o účtu, na základě které zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■■■ v měně americký dolar (dále jen „Smlouva o účtu 3“ a „Účet 3“). Nedílnou součástí Smlouvy o účtu 1,

Smlouvy o účtu 2 a Smlouvy o účtu 3 (dále společně také „Smlouvy o účtu“) jsou podle jejich čl. 2 odst. 1 všeobecné obchodní podmínky. Navrhovatel podpisem Smluv o účtu potvrdil, že aktuálně platné znění všeobecných obchodních podmínek obdržel, seznámil se s nimi, obsahu porozuměl a souhlasí s ním.

Instituce předložila všeobecné obchodní podmínky, které nabyly účinnosti dne 1. 2. 2007, a byly tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2, a všeobecné obchodní podmínky, které nabyly účinnosti dne 17. 9. 2008, a byly tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu 3. Podle čl. 44 odst. 2 všeobecných obchodních podmínek účinných od 1. 2. 2007 a všeobecných obchodních podmínek účinných od 17. 9. 2008 „*[b]anka (tedy Instituce) si vyhrazuje právo VOP a [s]azebník příležitostně jednotlivě doplňovat a měnit. Klienti (tedy i Navrhovatel) budou o každé případné změně informováni alespoň 30 dnů přede dnem nabytí účinnosti změny oběžníkem nebo jinými vhodnými prostředky. Nebudou-li proti změně do 20 dnů od doručení takového oznámení vzneseny [k]lientem písemné námitky platí, že [k]lient se změnou souhlasí.*“ Podle názoru finančního arbitra nelze než toto ustanovení vykládat tak, že Instituce může doplňovat nebo měnit jednotlivé články nebo celé všeobecné obchodní podmínky, avšak tyto změny nabývají účinnosti vůči Navrhovateli nejdříve jejich doručením Navrhovateli, neboť podle § 45 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 40/1964 Sb.“) platí, že projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.

Instituce učinila součástí vyjádření k návrhu všeobecné obchodní podmínky s účinností ode dne 1. 8. 2009, s účinností ode dne 1. 11. 2009, s účinností ode dne 1. 1. 2014 a s účinností ode dne 15. 10. 2014. Instituce však nedoložila, že by všeobecné obchodní podmínky měnila způsobem dohodnutým nebo že by se citované všeobecné obchodní podmínky (resp. u Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2 také všeobecné obchodní podmínky, které nabyly účinnosti dne 17. 9. 2008) staly součástí Smluv o účtu jiným způsobem (např. dohodou smluvních stran). Finanční arbitr považuje za rozhodné pro tento spor u Smlouvy o účtu 1 a Smlouvy o účtu 2 znění všeobecných obchodních podmínek účinných ode dne 1. 2. 2007 (dále jen „Všeobecné podmínky z 1. 2. 2007“) a u Smlouvy o účtu 3 znění všeobecných obchodních podmínek účinných ode dne 17. 9. 2008 (dále jen „Všeobecné podmínky ze 17. 9. 2008“).

Smlouvy o účtu byly do 31. 12. 2013 smlouvami o běžném účtu podle § 708 an. 513/1991 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „zákon č. 513/1991 Sb.“), a od 1. 1. 2014 jsou smlouvami o účtu podle § 2662 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Současně jsou tyto smlouvy rámcovými smlouvami o platebních službách podle § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť Instituce se v nich zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve smlouvách předem neurčené. To vyplývá z čl. 12 odst. 1 Všeobecných podmínek z 1. 2. 2007 a Všeobecných podmínek ze 17. 9. 2008 (dále společně též „Všeobecné podmínky“): „*[d]ispozice s účtem může probíhat formou hotovostních nebo bezhotovostních operací ...*“; a z čl. 12 odst. 3 Všeobecných podmínek: „*[k]lient, jako majitel účtu, je oprávněn nakládat s účtem a disponovat s prostředky na účtu bez jakýchkoli omezení v souladu s těmito VOP až do výše [d]isponibilního zůstatku*“.

Účet 1, 2 a 3 (dále společně také „Účty“), které Instituce pro Navrhovatele vede, jsou platebními účty podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku bez dispozičních omezení, tj. ke vkladům na platební účet, výběrům z platebního účtu a převodům.

V tomto případě Instituce poskytla Navrhovateli platební službu spočívající v převodech peněžních prostředků z Účtů na účet třetí osoby. Převod peněžních prostředků je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. c) zákona o platebním styku.

Předmětem sporu je posouzení, zda Navrhovatelem označené převody peněžních prostředků jsou podezřelým obchodem, který měla Instituce oznámit v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon proti praní špinavých peněz“) Ministerstvu financí a zda porušením oznamovací povinnosti způsobila Instituce Navrhovateli škodu. Není tak pochybností o tom, že ke sporu došlo při poskytování platebních služeb, ačkoli samotná oznamovací povinnost podezřelého obchodu platební službou není.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila při poskytování platebních služeb ustanovení zákona proti praní špinavých peněz a obecnou prevenční povinnost podle zákona č. 40/1964 Sb. a Všeobecné obchodní podmínky, na jejichž základě se Instituce zavázala poskytovat svým klientům služby s vynaložením odborné péče, a tím způsobila Navrhovateli škodu ve výši 245.000.000 Kč a 240.000 eur.

Navrhovatel dále tvrdí, že z účetních závěrek za rok 2012 zjistil koncem měsíce srpna 2013, že jednatel Navrhovatele, ■ (dále jen „Jednatel Navrhovatele“), v období let 2010 až 2012 neoprávněně a zcela nestandardně převáděl z prostředků Navrhovatele peněžní prostředky přesahující částku 250.000.000 Kč na účet společností ■ (dále jen „Příjemce 1“), ■ (dále jen „Příjemce 2“) a ■ (dále jen „Příjemce 3“ a společně též „Příjemci“), které nebyly Navrhovateli vráceny. Tímto způsobem byly z Účtů převedeny na účty Příjemců peněžní prostředky ve výši 245.000.000 Kč a 240.000 eur.

Navrhovatel tvrdí, že se pro Účty jednalo o zcela neobvyklé a nestandardní transakce, přičemž půjčky (*jak je sám Navrhovatel označuje – pozn. finančního arbitra*) byly poskytovány naprosto nestandardním způsobem z prostředků Navrhovatele bez zjevného ekonomického důvodu. Konkrétně se jednalo o platbu ze dne 2. 12. 2010 na účet Příjemce 1 č. ■ v částce 75.000.000 Kč, platbu ze dne 7. 2. 2011 na účet Příjemce 2 č. ■ v částce 75.000.000 Kč, platbu ze dne 22. 3. 2011 na účet Příjemce 3 č. ■ v částce 95.000.000 Kč a platbu ze dne 20. 1. 2012 na účet Příjemce 1 č. ■ v částce 240.000 eur.

Navrhovatel dále tvrdí, že proti Jednateli Navrhovatele podal žalobu u soudu a že jeho činnost prověřuje Policie České republiky. Navrhovatel dále dodává, že proti Příjemcům bylo zahájeno insolvenční řízení, o úpadku Příjemce 1 a 2 již bylo rozhodnuto, přičemž dosavadní průběh řízení nasvědčuje tomu, že pohledávky Navrhovatele nebudou ani zčásti uspokojeny.

Porušení zákonných povinností Instituce spatřuje Navrhovatel v tom, že Instituce neoznámila Ministerstvu financí podezřelé obchody prováděné Jednatelem Navrhovatele. K zákonným povinnostem Instituce Navrhovatel odkazuje na příslušná ustanovení zákona proti praní špinavých peněz, která stanoví, co se rozumí podezřelým obchodem, dále povinnosti Instituce zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace, povinnost Instituce

oznámit Ministerstvu financí podezřelý obchod a další postup Ministerstva financí. Instituce podle názoru Navrhovatele porušila také svou obecnou povinnost předcházet hrozcím škodám podle zákona č. 40/1964 Sb. Navrhovatel tvrdí, že Instituce rovněž porušila smluvní povinnost, jestliže Instituce v rozporu s čl. 37 Všeobecných obchodních podmínek neposkytovala Navrhovateli své služby s vynaložením odborné péče.

Navrhovatel dovozuje, že pokud by Instituce nerezignovala na plnění svých zákonných a smluvních povinností a tyto povinnosti plnila důsledně a řádně, potom by musela o výše uvedených platebních transakcích informovat Ministerstvo financí České republiky, které by zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost Jednatel Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by se zamezilo vzniku škody v celkové výši přesahující 250.000.000 Kč a 240.000 eur.

Navrhovatel namítá, že Instituce v řízení neprokázala, že sporné platební transakce byly pro Navrhovatele obvyklé, a že tedy nebyl důvod provést kontrolu podle § 9 zákona proti praní špinavých peněz v takovém rozsahu, aby byl Instituci zřejmý smysl a účel obchodu. Navrhovatel považuje argument Instituce, že tyto transakce zadala osoba s podpisovým právem, za nerelevantní pro rozhodnutí sporu, neboť tato skutečnost byla primární podmínkou zadání transakce. Navrhovatel poukazuje na to, že Instituce k prokázání obvyklosti sporných platebních transakcí odkázala na platební transakce podstatně nižší hodnoty, než byly sporné platební transakce, a nadto byla většina z nich transakcemi příchozími. Tím podle Navrhovatele sama prokázala, že sporné platební transakce byly pro Účty svou výší neobvyklé. Navrhovatel odmítá názor Instituce, že sporné platební transakce nebyly neobvyklé s ohledem na časový rozsah období, ve kterém probíhaly, když toto období bylo delší než jeden rok a proběhly v něm celkem čtyři transakce. Navrhovatel má za to, že pro rozhodnutí, zda se jedná o podezřelé obchody, je časové období provedení transakcí irelevantní, neboť Instituce musí každou transakci posoudit podle požadavků zákona proti praní špinavých peněz. Nadto byly tři ze čtyř sporných platebních transakcí uskutečněny v období 4 měsíců.

Instituce podle názoru Navrhovatele neprokázala, že znala účel sporných platebních transakcí, neboť neprokázala, že jí ho Jednatel Navrhovatele telefonicky sdělil. K argumentu Instituce, že v popisu transakcí byl vždy uveden účel transakce, Navrhovatel namítá, že tomu tak bylo pouze u dvou sporných platebních transakcí. Navrhovatel dodává, že popis platby vyplněný zadavatelem transakce nemůže být pro Instituci „*směrodatným faktorem, zda je transakce podezřelým obchodem či nikoliv. Porušuje-li někdo převody peněžních prostředků zákon, jen těžko se jeho doprovodné jednání (např. popis bankovních transakcí) nedá považovat za zastírající*“. Navrhovatel namítá, že tvrzení Instituce, že Navrhovatel sám znal účel sporné platební transakce ze dne 7. 2. 2011 v částce 75.000.000 Kč, neboť vyplývá z notářského zápisu JUDr. Miroslava Michálka ze dne 11. 9. 2013 č. ■■■, nijak nedokládá, že by účel této transakce znala Instituce. Nadto sepsání tohoto notářského zápisu podle názoru Navrhovatele neznamena, že sporná platební transakce byla provedena na základě platného právního titulu, neboť uvedení této smlouvy v notářském zápisu bylo pouze prostředkem specifikace pohledávky Navrhovatele, nikoliv uznáním právního titulu jako platného. Instituce podle Navrhovatele dále nedoložila, že měla dostatek informací a podkladů k tomu, aby sporné transakce vyhodnotila jako nerizikové a na základě toho neprovedla žádnou kontrolu.

Navrhovatel dále tvrdí, že Instituce sice předložila formulář rizikovosti klienta, který podle svého tvrzení sestavila na začátku obchodního vztahu s Navrhovatelem, avšak nedoložila, na základě čeho kontrolu provedla a na základě jakých faktorů Navrhovatele vyhodnotila jako nerizikového. V každém případě vyhodnocení klienta jako nerizikového na začátku smluvního vztahu podle Navrhovatele neznamena, že již Instituce není povinna obchody klienta kontrolovat a vyhodnocovat v rámci požadavků zákona proti praní špinavých peněz. Protože sporné

transakce byly podle Navrhovatele pro jeho účet neobvyklé a protože Instituce neznala jejich účel, měla dostatečně zjistit zřejmý smysl a účel těchto transakcí. Navrhovatel v této souvislosti cituje z literatury: „*Je-li obchod vyhodnocen jako „rizikový“ z hlediska možného zneužití pro praní peněz nebo financování terorismu, musí povinná osoba provést kontrolu klienta podle § 9 v takovém rozsahu, aby jí byl zřejmý smysl a účel obchodu a zdroj prostředků, které klient v obchodu používá, resp. užití prostředků, které klient obchodem získá. Pokud se jí to nezdaří, měla by situaci vyhodnotit jako podezřelý obchod*“ (TVRDÝ Jiří, BARTÁKOVÁ Adriana: Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související, C.H.Beck, 1. vydání, 2009, s. 126).

Navrhovatel tvrdí, že pokud by Instituce první spornou platební transakci oznámila Ministerstvu financí, zabránila by tím minimálně vzniku škody u dalších třech sporných platebních transakcí.

Navrhovatel má za to, že jestliže Instituce tvrdí, že znala účel sporných transakcí, musela provést jejich alespoň pasivní kontrolu, a tudíž je u nich povinna v souladu s § 16 ve spojení s § 9 odst. 2 zákona proti praní špinavých peněz uchovávat údaje a doklady, které byly získány v rámci kontroly klienta před uskutečněním každého jednotlivého obchodu v hodnotě 15.000 eur nebo vyšší, neboť sporné transakce několikanásobně tuto hranici převyšovaly. Instituce je povinna takové údaje uchovávat po dobu 10 let. Tato povinnost je dále specifikována vyhláškou č. 281/2008 Sb., o některých požadavcích na systém vnitřních zásad, postupů a konkrétních opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „Vyhláška“) a standardy FATF (*Navrhovatel zkratku FATF upřesňuje poznámkou pod čarou s odkazem na webovou stránku www.fatf-gafi.org; kromě zjevně chybně uvedeného odkazu Navrhovatel z této webové stránky nic konkrétního nedoložil, ani neodkázal na její konkrétní část, která by se měla ke zmíněným standardům vztahovat – poznámka finančního arbitra*): „*Instituce je povinna evidovat veškeré rozhodovací a kontrolní činnosti tak, aby byly zpětně rekonstruovatelné. Zpětně zrekonstruovatelný musí být i takový proces, jehož výsledkem je závěr, že nejsou dány důvody pro podání oznámení o podezřelém obchodu.*“

Instituce podle názoru Navrhovatele porušila také svou obecnou povinnost předcházet hrozícím škodám podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb. Navrhovatel má za to, že na Účtu docházelo v zásadě ke dvěma typům transakcí, racionálním a iracionálním. Zatímco u racionálních transakcí, které se týkaly vždy zjevně činnosti Navrhovatele, byl jejich účel vždy odůvodněn, u iracionálních transakcí, které převládaly, tomu tak nebylo, a Jednatel Navrhovatele jimi za asistence Instituce Navrhovatele očividně systematicky tuneloval. Tyto iracionální transakce spočívaly v odčerpávání stovek milionů korun subjektům propojeným se ■■■ až do okamžiku, kdy se stav účtu (*Navrhovatel nespécifikoval, který z Účtů má na mysli – pozn. finančního arbitra*) pohyboval v řádech pouhých několika tisíc korun. Tyto transakce nesouvisely s podnikatelskou činností Navrhovatele, když i jejich účel nebyl uváděn a jejich výše se zcela vymykala hodnotě transakcí obvyklých. Není proto „*možné, aby instituce fungovala jako subjekt zbavený povinnosti jakéhokoliv racionálního uvažování, jako subjekt, který bezmyšlenkovitě plní platební příkazy tak, jak zadá osoba s podpisovým vzorem, za situace, kdy je zjevné, že realizací těchto příkazů může být způsobena majiteli prostředků nacházejících se na účtu škoda.*“ Navrhovatel tvrdí, že nepožaduje, aby Instituce u každé platební transakce prováděla rozsáhlá šetření účelu transakce, bonity subjektů, kterým je plnění určeno, atd., má však za to, že by Instituce při svém jednání měla „*používat zdravý rozum a ten využít k tomu, aby předešla případným škodám.*“

Z uvedeného podle Navrhovatele vyplývá, že pokud jeden z jednatelů, který ani není společníkem Navrhovatele a nenakládá tak de facto se svým majetkem, „*zjevně tuneluje účet Navrhovatele*“, je přinejmenším namístě, aby Instituce kontaktovala druhého jednatele, případně se přesvědčila, zda transakce odpovídají schválenému obchodnímu vedení Navrhovatele a zda je s nimi seznámen i Navrhovatelův společník. Instituce se navíc v článku 37 Všeobecných

obchodních podmínek zavázala k výkonu poskytovaných služeb s odbornou péčí, což podle Navrhovatele znamená, že nebude docházet k tunelování majetku vlastníka účtu za asistence Instituce. Instituce tak Navrhovatele měla přinejmenším upozornit na to, že ho někdo okrádá, byť třeba prostřednictvím jeho jednatele. Instituce se však omezila na pouhé „*bezmyšlenkovité plnění příkazů k úhradě...*“.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce porušila § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), když finančnímu arbitrovi předložila výpisy z účtů Navrhovatele od června 2008, aniž to finanční arbitr požadoval (ten podle Navrhovatele požadoval výpisy z Účtu 1 od září 2011 dosud a z Účtu 2 od října 2011 dosud). Instituce tak podle Navrhovatele bez souhlasu klienta podala informace podléhající bankovnímu tajemství, které smí poskytovat jen na písemnou výzvu taxativně uvedených subjektů, včetně finančního arbitra.

6. Tvrzení Instituce

Ve věci samé Instituce tvrdí, že nebyl splněn ani jeden ze zákonných předpokladů vzniku odpovědnosti Instituce za škodu tvrzenou Navrhovatelem a nepovažuje se vůbec za subjekt odpovědný za tvrzenou škodu Navrhovatele.

Instituce namítá, že není naplněn znak porušení zákonných povinností, jelikož Instituce nebyla povinna postupovat podle § 18 zákona proti praní špinavých peněz, neboť sporné transakce nenaplňují znaky podezřelého obchodu ve smyslu § 6 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz. Instituce tvrdí, že všechny sporné platební transakce byly provedeny na základě příkazů jednatele Navrhovatele, který byl současně jedinou osobou s dispozičním oprávněním k Účtům. Instituce tak neměla důvod předpokládat neoprávněnost provedených transakcí.

Instituce argumentuje, že pohyby peněžních prostředků na Účtech v řádu milionů korun nebyly nestandardní či neobvyklé, a poukazuje na platební transakce na Účtu 1, a to ze dne 27. 12. 2010 (připsáno 95.000.000 Kč), 5. 1. 2011 (odepsáno 20.000.000 Kč), 2. 2. 2011 (připsáno 19.900.000 Kč) a 22. 3. 2011 (připsáno 21.000.000 Kč).

Instituce poukazuje na fakt, že sporné platební transakce (celkem pouze 4) nebyly uskutečňovány ve dnech bezprostředně následujících, nýbrž v období od 2. 12. 2010 do 20. 1. 2012, tedy v období delším než 1 rok. Instituce dále tvrdí, že u všech sporných platebních transakcí ji jednatel Navrhovatele předem telefonicky informoval o jejich účelu, v tomto případě o smlouvách o půjčce mezi Navrhovatelem a Příjemci. Instituce tvrdí, že záznamy telefonních hovorů s klienty standardně nepožizuje, může však doložit výpis telefonních hovorů, z nichž bude zřejmé, že v čase bezprostředně předcházejícím zadání sporných platebních transakcí telefonicky komunikovala s Jednatelem Navrhovatele. Účel je také uveden v identifikaci každé platby. Z pohledu Instituce se tak o platby bez zjevného ekonomického důvodu nejednalo. U platby ze dne 7. 2. 2011 ve výši 75.000.000 Kč, jejímž příjemcem je Příjemce 2, pak z Notářského zápisu NZ ■■■ vyplývá, že jde o pohledávku Navrhovatele ze smlouvy o půjčce mezi Navrhovatelem a touto společností. Navrhovatel tak sám účel této platby znal.

Instituce popisuje svůj postup při kontrole klientů a transakcí. Klienty Instituce prověřuje při navázání obchodního vztahu i v jeho průběhu. Konkrétně ověřuje účel a povahu obchodního vztahu a původ prostředků (tj. zjišťuje, proč si klient účet otevírá, jaké objemy na účtu očekává, čím se zabývá, z čeho peněžní prostředky pocházejí, odkud klient pochází apod.). Původ prostředků klient prokazuje předložením listin (např. smluv, faktur, prohlášení), nebo logicky vyplývá z činnosti klienta (např. tržby). Přitom Instituce vyhotoví tzv. KYC formulář rizikovitosti klienta a pokud klienta v této fázi vyhodnotí jako rizikového, přizpůsobí tomu intenzitu kontroly

prováděné v průběhu smluvního vztahu. Instituce Navrhovatele v této fázi vyhodnotila jako nerizikového.

Instituce tvrdí, že vzhledem k absenci porušení zákonné povinnosti podle § 18 zákona proti praní špinavých peněz nemohla porušit ani povinnost podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb. Instituce dodává, že v případě sporných platebních transakcí postupovala v souladu se svým vnitřním předpisem G 160 – Prevence praní špinavých peněz a financování terorismu.

Instituce odmítá, že by porušila smluvní povinnosti v čl. 37 Všeobecných podmínek vzhledem k dodržení všech povinností stanovených zákonem proti legalizaci výnosů a postupu v souladu se systémem vnitřních zásad.

Instituce popírá existenci škody vzniklé v důsledku sporných transakcí. Pokud by k ní mělo dojít, nepovažuje se Instituce za osobu odpovědnou ve vztahu k vzniklé škodě. Instituce je toho názoru, že Navrhovateli mohly vzniknout pouze pohledávky za Příjemci, pokud tito Navrhovateli nevrátili peněžní prostředky podle smluv o půjčkách, nebo škoda způsobená Jednatelům Navrhovatele. Nadto Instituce odkazuje na ustanovení § 133 zákona č. 513/1991 Sb., které upravuje účinky omezení jednatelského oprávnění jednatele společnosti s ručením omezeným vůči třetím osobám. Pokud by snad Instituce měla být spoluzodpovědná za škodu způsobenou Navrhovateli, upozorňuje na to, že Navrhovatel míru spoluzavinění Instituce v návrhu nijak nespécifikoval a návrh je tak v tomto ohledu neurčitý a nedůvodný.

Instituce dále tvrdí, že je přesvědčena o absenci příčinné souvislosti mezi porušením právních povinností Instituce a vzniklou škodou. Instituce dodává, že i kdyby oznámila provedení sporných transakcí podle zákona proti praní špinavých peněz, nezabránila by tím vzniku škody u sporných platebních transakcí, neboť oznámení by nemělo žádný vliv na odepsání peněžních prostředků z Účtů. Škoda totiž Navrhovateli vznikla (pokud vůbec) již samotným uskutečněním sporných platebních transakcí v prosinci roku 2010 a v únoru a březnu 2011, tedy v průběhu 3 měsíců. Během takové doby, která podle názoru Instituce není dostatečná pro prošetření sporných transakcí, by ani příslušné orgány neučinily jakékoli ochranné opatření. Instituce dále dodává, že sporným transakcím mohl předejít sám Navrhovatel, který měl v této době jediného společníka a současně druhého jednatele ■■■ který v souladu s § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. mohl sporné transakce v souvislosti s řádným vedením a kontrolou účetnictví zjistit.

Instituce tvrdí, že u ní není v souvislosti s tvrzenou škodou dáno ani zavinění. Instituce taktéž nesouhlasí s vyčíslením škody, neboť vyčíslená škoda vedle míry zavinění Instituce nezahrnuje ani míru zavinění Jednatelů Navrhovatele.

Instituce odkázala na nález finančního arbitra vydaný v řízení sp. zn. FA/PS/87/2014, ve kterém finanční arbitr po právní stránce stejný návrh zamítl.

Instituce se v závěru svého přípisu vyjádřila také k možnosti smírného řešení sporu. Instituce se vzhledem k svému přesvědčení o neexistenci její odpovědnosti za Navrhovatelem tvrzenou škodu nepokusila o smírné řešení sporu a není smírnému řešení sporu otevřena.

7. Podklady známé finančnímu arbitrovi z úřední činnosti

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 50 odst. 1 správního řádu, které stanoví, že podklady pro vydání rozhodnutí mohou být mj. skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, učinil součástí spisu Smlouvu o zřízení a vedení běžného účtu ze dne 5. 12. 2008 uzavřenou mezi Navrhovatelem a společností Raiffeisenbank, a.s. (dále jen „Smlouva o účtu u RB“), kterou

Navrhovatel předložil v řízení sp. zn. FA/PS/204/2015, které je vedeno mezi Navrhovatelem a jinou institucí.

8. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr má za prokázané, že Instituce provedla následující převody peněžních prostředků, neboť je jednotlivé výpisy z Účtu 1 a 2 zaznamenaly (dále souhrnně jen „Sporné transakce“):

1. dne 2. 12. 2010 převod peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč (Popis „*Tuzemská prioritní platba MultiCash*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Identifikace trans. ■, Valuta „02.12.2010“, VS „vs:■“ KS „ks:0558“, SS „ss:0“, Částka CZK „-75 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2010 (dále jen „Sporná transakce 1“);
2. dne 7. 2. 2011 převod peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč (Popis: „*Urgentní platba SWIFT*“, „*Detaily poplatku:SHA*“, Název protiúčtu: „■“, Důvod platby „*PUJCKA*“, Protiúčet/Kód banky „/SK6575000000004012409987“, „*CEKOSKBX*“, Identifikace trans. ■ „*CZK 75 000 000.00/ 1.00*“, Valuta „07.02.2011“, Částka: „-75 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc únor 2011 (dále jen „Sporná transakce 2“);
3. dne 22. 3. 2011 převod peněžních prostředků ve výši 95.000.000 Kč (Popis „*Tuzemská platba MultiCash*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky ■ Identifikace trans. ■, Valuta „22.03.2011“, VS „vs:■“, KS „ks:0558“, SS „ss:0“, Částka: „-95 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc březen 2011 (dále jen „Sporná transakce 3“);
4. dne 20. 1. 2012 převod peněžních prostředků ve výši 240.000 eur (Popis „*Urgentní platba SWIFT*“, „*Detaily poplatku:SHA*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „/■“, „*CEKOCZPP*“, Důvod platby/Poznámka „*Pujcky dle smlouvy z 18.1.2012*“, Identifikace trans. „001103U12020001“, „103U120119000218“, „*EUR 240 000.00/ 1.00*“, Valuta „20.01.2012“, Částka EUR „-240 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 2 za měsíc leden 2012 (dále jen „Sporná transakce 4“).

Finanční arbitr má dále za prokázané, že Instituce provedla následující platební transakce na Účtu 1:

1. dne 29. 12. 2010 připsaní peněžních prostředků ve výši 357.534,25 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „*urok*“, Identifikace trans. „001D111103632768“, Valuta „29.12.2010“, VS „vs:2122010“, KS „ks:308“, SS „ss:0“, Částka CZK „357 534,25“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2010;
2. dne 3. 5. 2011 připsaní peněžních prostředků ve výši 1.491.780,82 Kč (Popis „*Příchozí tuzemská prioritní platba*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky ■, Důvod platby/Poznámka „*urok k platbe dosle 2.12.2010*“, Identifikace trans. „001D11111230002“, Valuta „03.05.2011“, VS „vs:27214915“, KS „ks:308“, SS „ss:0“, Částka CZK „1 491 780,82“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc květen 2011;
3. dne 15. 12. 2011 odepsaní peněžních prostředků ve výši 7.260.000 Kč (Popis „*Tuzemská platba elektronicky*“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod

- platby/Poznámka „PUJCKA“, Identifikace trans. „001D11E113491407“, Valuta „15.12.2011“, VS „vs:14122011“, KS „ks:0558“, SS „ss:0“, Částka CZK „-7 260 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2011;
4. dne 21. 12. 2011 připsaní peněžních prostředků ve výši 7.260.000 Kč (Popis „Příchozí tuzemská platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „Vraceni pujcky“, Identifikace trans. „001D11I113550471“, Valuta „21.12.2011“, VS „vs:14122011“, KS „ks:558“, SS „ss:0“, Částka CZK „7 260 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2011;
 5. dne 28. 12. 2011 odepsaní peněžních prostředků ve výši 7.500.000 Kč (Popis „Tuzemská platba elektronicky“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „PUJCKA“, Identifikace trans. „001D11E113621806“, Valuta „28.12.2011“, VS „vs:27214915“, KS „ks:0558“, SS „ss:0“, Částka CZK „-7 500 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2011;
 6. dne 30. 12. 2011 připsaní peněžní prostředků ve výši 3.008.219,18 Kč (Popis „Příchozí tuzemská platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „Splatka uroku k 31.12.2011“, Identifikace trans. „001D11I113640908“, Valuta „30.12.2011“, VS „vs:27214915“, KS „ks:553“, SS „ss:0“, Částka CZK „3 008 319,18“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2011;
 7. dne 10. 1. 2012 připsaní peněžních prostředků ve výši 6.000.000 Kč (Popis „Příchozí tuzemská platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky ■ Důvod platby/Poznámka „Platba dle sml.“, Identifikace trans. „001D11I120102825“, Valuta „10.01.2012“, VS „vs:27214915“, KS „ks:308“, SS „ss:0“, Částka CZK „6 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc leden 2012;
 8. dne 5. 10. 2012 připsaní peněžních prostředků ve výši 500.000 Kč (Popis „Příchozí interní platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky ■ Důvod platby/Poznámka „PLATBA DLE SML.“, Identifikace trans. „001B10E122790125“, Valuta „05.10.2012“, VS „vs:27214915“, KS „ks:308“, SS „ss:0“, Částka CZK „500 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2012;
 9. dne 12. 10. 2012 připsaní peněžních prostředků ve výši 1.000.000 Kč (Popis „Příchozí interní platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky ■ Důvod platby/Poznámka „PLATBA DLE.SML.“, Identifikace trans. „001B10E122860104“, Valuta „12.10.2012“, VS „vs:27214915“, KS „ks:308“, SS „ss:0“, Částka CZK „1 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc říjen 2012;
 10. dne 19. 12. 2012 připsaní peněžních prostředků ve výši 2.489.863,01 Kč (Popis „Příchozí tuzemská platba“, Název protiúčtu „■“, Protiúčet/Kód banky „■“, Důvod platby/Poznámka „Platba uroku 2011+12 ■“, Identifikace trans. ■, Valuta „19.12.2012“, VS „vs:■“, KS „ks:553“, SS „ss:0“, Částka CZK „2 489 863,01“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc prosinec 2012;
 11. dne 30. 1. 2013 připsaní peněžních prostředků ve výši 1.000.000 Kč (Popis „Příchozí tuzemská platba“, Název protiúčtu ■, Protiúčet/Kód banky ■, Důvod platby/Poznámka „Splatka“, Identifikace trans. ■, Valuta „30.01.2013“, VS „vs:2011“, KS „ks:553“, SS „ss:0“, Částka CZK „1 000 000,00“), to vyplývá z výpisu z Účtu 1 za měsíc leden 2013.

Ze Smlouvy o půjčce I má finanční arbitr za prokázané, že dne 1. 12. 2010 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 1 smlouvu o půjčce, dne 30. 11. 2011 dodatek 1 a dne 31. 12. 2012 dodatek 2 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce I je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč se splatností nejpozději dne 31. 12. 2013.

Ze Smlouvy o půjčce II má finanční arbitr za prokázané, že dne 1. 2. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 2 smlouvu o půjčce a dne 21. 12. 2012 dodatek 1 k této smlouvě. Předmětem

Smlouvy o půjčce II je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 75.000.000 Kč se splatností nejpozději dne 1. 2. 2014.

Ze Smlouvy o půjčce III má finanční arbitr za prokázané, že dne 18. 3. 2011 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 3 smlouvu o půjčce a dne 16. 3. 2012 dodatek 1 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce III je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 175.000.000 Kč se splatností nejpozději dne 18. 3. 2014.

Ze Smlouvy o půjčce IV má finanční arbitr za prokázané, že dne 18. 1. 2012 uzavřel Navrhovatel s Příjemcem 1 smlouvu o půjčce a dne 18. 1. 2013 dodatek 1 k této smlouvě. Předmětem Smlouvy o půjčce IV je poskytnutí peněžních prostředků ve výši 240.000 eur se splatností nejpozději dne 18. 1. 2014.

Z Notářského zápisu NZ 434/2013 finanční arbitr dále zjistil, že Navrhovatel se dohodl se ■■■, nar. dne ■■■, bytem ■■■ (dále jen „■■■“), že ■■■ splní za Příjemce 2 jeho závazek vyplývající ze Smlouvy o půjčce II.

Ve vztahu k nároku uplatněnému Navrhovatelem v řízení se finanční arbitr nejprve zabýval otázkou, jakým právním předpisem se bude řídit případná odpovědnost Instituce za škodu.

Podle § 3079 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[p]rávo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů“. Podle § 3028 odst. 3 občanského zákoníku platí, že „[n]ení-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.“

Protože k Navrhovatelem tvrzenému porušení právních povinností podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz a § 415 zákona č. 40/1964 Sb. mělo dojít ke dni provedení Sporných transakcí, bude finanční arbitr posuzovat odpovědnost za škodu podle § 420 zákona č. 40/1964 Sb. Protože Smlouvy o účtu uzavřel Navrhovatel s Institucí dne 2. 6. 2008 a dne 25. 11. 2008, v případně porušení povinnosti podle čl. 37 Všeobecných podmínek by Instituce odpovídala za škodu podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb.

Podle § 420 odst. 1 a 3 zákona č. 40/1964 Sb. „[k]aždý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.“

Podle § 373 zákona č. 513/1991 Sb. „[k]do poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinnosti bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.“

Finanční arbitr se následně zabýval jednotlivými předpoklady odpovědnosti za škodu, tedy:

- a) zda Instituce porušila ve vztahu ke Sporným transakcím Navrhovatelem tvrzené právní povinnosti;
- b) zda Navrhovateli vznikla škoda, případně v jaké výši;
- c) zda mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody existuje příčinná souvislost;
- d) zda je škoda kryta zaviněním nebo nejsou přítomny okolnosti vylučující odpovědnost.

Ad a) Porušení právní povinnosti

Podle § 6 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz se podezřelým obchodem rozumí „obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti

nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat, a to pokud například

- a) klient provádí výběry nebo převody na jiné účty bezprostředně po hotovostních vkladech,
- b) během jednoho dne nebo ve dnech bezprostředně následujících uskuteční klient nápadně více peněžních operací, než je pro jeho činnost obvyklé,
- c) počet účtů zřizovaných klientem je ve zjevném nepoměru k předmětu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- d) klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod,
- e) prostředky, s nimiž klient nakládá, zjevně neodpovídají povaze nebo rozsahu jeho podnikatelské činnosti nebo jeho majetkovým poměrům,
- f) účet je využíván v rozporu s účelem, pro který byl zřízen,
- g) klient vykonává činnosti, které mohou napomáhat zastření jeho totožnosti nebo zastření totožnosti skutečného majitele,
- h) klientem nebo skutečným majitelem je osoba ze státu, který nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nebo
- i) povinná osoba má pochybnosti o pravdivosti získaných identifikačních údajů o klientovi“.

Struktura citovaného zákonného ustanovení je založena na generální klauzuli, tedy na zcela obecném ustanovení vymezujícím základní znaky podezřelého obchodu. Zákon proti praní špinavých peněz ukládá Instituci oznamovat jakýkoli podezřelý obchod bez ohledu na to, jaký je jeho vnější projev.

Význam generální klauzule spočívá v tom, že pokud určitý obchod naplňuje její jednotlivé znaky, i když nespadá pod zvláštní skutkovou podstatu, je podezřelým obchodem. Jakýkoli obchod, který naplňuje znaky uvedené v generální klauzuli, musí být oznámen ve stanovené lhůtě Ministerstvu financí, a to i tehdy, jestliže ho pod žádnou z demonstrativně vyjmenovaných zvláštních skutkových podstat nebude možné podřadit.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu proti praní špinavých peněz, podezřelý obchod je takový obchod, u něhož lze na základě některých příznaků i s nižším stupněm pravděpodobnosti předpokládat, že prostředky v něm použité pocházejí z nějakého spáchaného trestného činu (resp. páchaného u trestných činů trvajících či pokračujících), nebo mají být užity ke spáchání teroristického aktu anebo jiných aktivit souvisejících s terorismem, např. financování výcviku a dalších příprav pro budoucí teroristickou činnost. Podmínkou je, že majetek je výnosem z trestné činnosti, tedy z jednání, které je trestným činem podle trestněprávních předpisů (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*), příp. se jedná o prostředky, které mohou a často i pocházejí z legálních zdrojů, které jsou určeny ke spáchání budoucí trestné činnosti s vazbou na teroristické aktivity (*tamtéž, str. 102*).

Navrhovatel je právnickou osobou, a to společností s ručením omezeným. Podle § 133 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[s]tatutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak.“ Podle § 13 odst. 1 věty druhé zákona č. 513/1991 Sb. „[p]rávnická osoba jedná statutárním orgánem nebo za ni jedná zástupce“.

Zadání platebních příkazů k provedení Sporných transakcí Jednatelem Navrhovatele je proto jednáním Navrhovatele. Tvrdí-li Navrhovatel, že Sporné transakce jsou podezřelým obchodem, vyplývá z jeho tvrzení současně, že provedení Sporných transakcí mělo v Instituci vzbudit podezření, že se na Účtu 1 a 2 (které Instituce vede pro Navrhovatele) nacházely peněžní

prostředky získané trestnou činností nebo že se jedná o peněžní prostředky určené k financování terorismu.

Povinné osoby (tedy i Instituce) musí oznámit podezřelý obchod, zjistí-li určité omezené množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být orgány činnými v trestním řízení později posuzováno jako konkrétní trestný čin, v jehož důsledku došlo k vytvoření výnosu z trestné činnosti, nebo k financování terorismu. Povinné osobě dává zákon proti praní špinavých peněz určitou míru správního uvážení.

Pro postup povinných osob podle zákona proti praní špinavých peněz tedy postačuje předpoklad existence predikativního trestného činu, vytvořený na základě omezeného množství dílčích informací o jednání, které by mohlo být posuzováno jako trestný čin, a to podle obecné představy o trestnosti, bez hlubší znalosti norem trestního práva (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 101*).

Důvodová zpráva k zákonu proti praní špinavých peněz upřesňuje, že povinné osobě přitom vůbec nemusí být známo, o jaký trestný čin by se mělo jednat, ani kdo a kde jej spáchal, či má spáchat, ani nemusí znát další skutečnosti, naplňující znaky trestného činu. Příznaky, podle nichž se obchod jako podezřelý vyhodnocuje, mohou být např. zvláštnosti v chování klienta oproti jeho obvyklému chování, nebo oproti chování množiny klientů obdobného typu.

Za podezřelou je třeba v těchto souvislostech vyhodnotit takovou operaci (obchod), která zjevně vybočuje z tohoto „obvyklého chování“ a nemá přitom jiné legální vysvětlení, které by podezřelost vylučovalo (Tvrdý, J., Bártová, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu a předpisy související. Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, str. 111*).

Finanční arbitr nezjistil, ani Navrhovatel žádným způsobem nedoložil, ani netvrdí, že by se Sporné transakce měly jevit jako naplňující znaky generální klauzule podezřelého obchodu, tedy že by z určitých Institucí známých skutečností vyplývalo, že Navrhovatel na Účtu shromažďoval peněžní prostředky získané trestnou činností, anebo že by tyto peněžní prostředky byly legální, ale Navrhovatel je shromažďoval za účelem financování terorismu.

Navrhovatel pouze tvrdí, že v daném případě byla naplněna zvláštní skutková podstata uvedená v § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz, tedy že „klient provádí převody majetku, které zjevně nemají ekonomický důvod“.

Zákonodárce ve zvláštní skutkové podstatě považuje za podezřelé ty obchody, u kterých je absence ekonomického důvodu zjevná.

Ekonomickým důvodem, tzv. kauzou, se rozumí bezprostřední hospodářský cíl, pro který klient provádí převody peněžních prostředků. Tím byla v projednávaném případě půjčka, jak vyplývá z předložených Smluv o půjčce, které jsou právní důvodem Sporných transakcí.

Finanční arbitr v této souvislosti konstatuje, že citované zákonné ustanovení nelze vykládat tak, že by poskytovatelé platebních služeb měli posuzovat každý jednotlivý převod peněžních prostředků a zjišťovat právní důvod takového převodu (tzv. podkladový právní vztah) a z něho usuzovat na ekonomický důvod. To by odporovalo základnímu principu platebního styku, podle něhož je v zásadě podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem pro účely provádění platebních transakcí zcela bez významu a poskytovatelé platebních služeb jeho obsah nezjišťují.

Finanční arbitr však nevyklučuje, aby si poskytovatel platebních služeb doklady o podkladovém právním vztahu od uživatele platebních služeb vyžádal, je-li to rozhodující pro posouzení, zda určitý převod peněžních prostředků je či není bez zjevného ekonomického důvodu.

Protože Instituce neprokázala, že by ekonomický důvod přímo zjišťovala, zabýval se finanční arbitr otázkou, zda se Sporné transakce mohly Instituci jevit jako převody majetku bez zjevného ekonomického důvodu. Navrhovatel sám neuvádí, proč by Instituce měla považovat Sporné transakce za převody majetku bez zjevného ekonomického důvodu a nelze na to usuzovat pouze z toho, že Instituce ekonomický důvod nezjišťovala.

V první řadě je u některých ze Sporných transakcí jejich ekonomický důvod uveden v popisu platby. To se týká Sporné transakce 2 (popis „*PUJCKA*“) a Sporné transakce 4 (popis „*Pujcky dle smlouvy z 18.1.2012*“).

Jestliže plátce uvede jako popis transakce odkaz na smlouvu o půjčce, potom může banka jako povinná osoba podle zákona proti praní špinavých peněz (§ 2 zákona) předpokládat, že plátce a příjemce uzavřeli mezi sebou smlouvu o půjčce a že tedy ekonomickým důvodem jejího uzavření je na straně plátce získání úroku (tím spíše, je-li plátcem právnická osoba - podnikatel). Aby byla naplněna zvláštní skutková podstata § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz, musel by ekonomický důvod u převodu majetku „zjevně“ chybět. K závěru, že ekonomický důvod zjevně chybí, však nelze dospět v případě, kdy je přímo zmíněn v popisu platby. To samozřejmě neznamená, že by nemohlo jít o podezřelý obchod z jiného důvodu, ať už z důvodu naplnění generální klauzule a/nebo některé z dalších skutkových podstat. Stejně tak může mít Instituce důvod pochybovat o pravdivosti popisu platby. Navrhovatel však v tomto případě nic takového netvrdí. Pokud tedy žádná z takových dalších okolností v takovém případě nenastane, nemůže mít Instituce za to, že se jedná o převod majetku bez zjevného ekonomického důvodu.

Navrhovatel pouze poukazuje na to, že „*[p]orušuje-li někdo převody peněžních prostředků zákon, jen těžko se jeho doprovodné jednání (např. popis bankovních transakcí) nedá považovat za zastírající*“. Finanční arbitr však posuzuje Sporné transakce podle toho, jak se jevily Instituci v době svého provedení. Pokud Instituce nemá k dispozici žádné informace, které by naznačovaly, že transakcí dochází k porušení zákona, není důvod, aby se na popis platby nespolehla a v každém jednotlivém případě jej prověřovala. Navrhovatel přitom netvrdí, že Instituce takové informace měla.

U Sporné transakce 2 a Sporné transakce 4 tak Instituce nemohla bez dalšího dospět k závěru, že jde o podezřelý obchod, pouze z důvodu uvedeného v § 6 písm. d) zákona proti praní špinavých peněz.

Jestliže je za podezřelou třeba vyhodnotit takovou operaci, která zjevně vybočuje z obvyklého chování Navrhovatele a nemá přitom jiné legální vysvětlení, které by podezřelost vylučovalo, musí finanční arbitr hodnotit obvyklost Sporných transakcí. Pokud se týká obvyklosti transakcí, finanční arbitr musí v tomto případě přihlížet nejen k pohybům na tom účtu, ze kterého Instituce odepsala částku té které Sporné transakce, ale ke všem účtům Navrhovatele, které Instituce vede (vedla), neboť zákon proti praní špinavých peněz se v otázce převodů majetku bez zjevného ekonomického důvodu (ani u dalších skutkových podstat) neomezuje na jeden účet, ale téměř ve všech případech hovoří o činnosti „klienta“, tedy bez ohledu na to, kolika účtů vedených povinnou osobou se jeho činnost týká.

Finanční arbitr tak zjistil, že převody peněžních prostředků ve výši (popř. v přepočtu) až několika stovek milionů korun na účty třetích osob nebyly pro Navrhovatele neobvyklé, a to ani před provedením Sporné transakce 1:

- 1) dne 8. 12. 2008 odchozí platba z účtu č. ■ který Instituce Navrhovatelovi vedla (dále jen „Spořicí účet“), ve výši 100.000.000 Kč na účet č. ■
- 2) dne 20. 11. 2009 odchozí platba z Účtu 1 ve výši 332.045.752 Kč na účet č. ■ s popisem „za akcie, smlouva z 5.6.2008“.

Pokud se týká platební transakce uvedené pod bodem 1), ze Smlouvy o účtu u RB finanční arbitr zjistil, že účet č. ■ vede společnost Raiffeisenbank, a.s. pro Navrhovatele. V tomto případě se tak fakticky nejednalo o převod peněžních prostředků na účet třetí osoby. Finanční arbitr však obvyklost transakcí na účtech Navrhovatele musí hodnotit z pohledu Instituce. Jestliže účet vede jiná banka, Instituce nemůže mít ve chvíli provedení transakce informace o tom, kdo je majitelem účtu. V tomto případě nadto finanční arbitr nemůže uzavřít, že Instituce měla informaci o tom, kdo je majitelem cílového účtu, alespoň po provedení transakce (konkrétně v době provedení Sporné transakce 1), neboť ve výpise ze Spořicího účtu se tato informace nezobrazuje (na rozdíl od jiných transakcí, u kterých je ve výpisech tato informace uvedena jako název protiúčtu i v případě, že cílovým účtem je účet vedený jinou bankou).

U platební transakce uvedené pod bodem 2) finanční arbitr ze Smlouvy o IQ Kontu uzavřené mezi Institucí a ■ ze dne 5. 12. 2005 zjistil, že majitelem cílového účtu je ■, tedy třetí osoba odlišná od Navrhovatele. Z obchodního rejstříku (tedy veřejně dostupného zdroje na www.justice.cz) přitom finanční arbitr nemůže dovodit jakoukoliv spojitost této osoby s Navrhovatelem. Finanční arbitr si je vědom, že Jednatel Navrhovatele byl současně jednatelem společnosti ■, u které je ■ od 16. 10. 2007 zapsán v obchodním rejstříku jako jednatel a od 23. 3. 2009 do 28. 8. 2013 u ní byl zapsán v obchodním rejstříku jako společník, a finanční arbitr tak může dovodit možnou faktickou spojitost mezi touto osobou a Navrhovatelem. Při posuzování obvyklosti Sporné transakce 1 z hlediska možného podezřelého obchodu však nelze na Instituci žádat, aby takto komplikovaným způsobem zjišťovala, zda Navrhovatel v minulosti zasílal peněžní prostředky pouze na účty osob, které jsou s ním fakticky spojeny, nebo také na účty jiných osob.

Instituce tak u obou výše uvedených platebních transakcí musela mít za to, že se jedná o převody peněžních prostředků na účty třetích osob. Při provedení Sporné transakce 1 dne 2. 12. 2010 tak Instituce mohla důvodně předpokládat, že je pro Navrhovatele běžné provést (v tomto případě nadto vždy přibližně jednou za rok) platební transakci v řádu sta milionů korun na účet třetí osoby.

Při hodnocení obvyklosti Sporných transakcí co do jejich výše je potom potřeba přihlídnout i k výši obvyklých pohybů na Účtech. Tak na Účtu 1 byl od prosince 2008 do března 2011 kreditní i debetní obrat přesahující 100.000.000 Kč, přičemž v některých měsících se obrat pohyboval až kolem 700.000.000 Kč (v tomto období Navrhovatel peněžní prostředky měsíčně zpravidla umisťoval na termínované vklady, na Spořicí účet či na své účty u jiných bank). Na Účtu 2 byl obrat v řádech milionů eur pouze od září 2008 do prosince 2008, na Spořicím účtu byl obrat v řádu stovek milionů korun pouze v prosinci roku 2008 a na Účtu 3 takto vysoký obrat nebyl vůbec, avšak, jak výše uvedeno, při posuzování obvyklosti transakcí musí finanční arbitr přihlížet k pohybům na všech účtech Navrhovatele, v tomto případě zejména na Účtu 1. Svou výší se tedy Sporné transakce nijak nevymykají běžným obrátům na účtech Navrhovatele.

Od provedení Sporné transakce 1 do provedení Sporné transakce 2 pak Příjemce 1 uhradil na Účet 1 dne 29. 12. 2010 částku 357.534,25 Kč s popisem platby „urok“ a od provedení Sporné transakce 3 do provedení Sporné transakce 4 dne 3. 5. 2011 částku 1.491.780,82 Kč s popisem „urok k platbě dosle 2.12.2010“.

Při provedení Sporné transakce 2 tak nejenže ekonomický důvod platby vyplýval z popisu platby (popis „*PUJCKA*“), ale bylo zřejmé, že Navrhovatel jako půjčku poskytl i peněžní prostředky použité k provedení Sporné transakce 1, neboť Příjemce 1 v mezidobí hradil z půjčky úrok.

Z toho důvodu mohla Instituce i při provedení Sporné transakce 3 předpokládat, že se Navrhovatel rozhodl volné peněžní prostředky poskytovat třetím osobám jako půjčky, neboť v důsledku Sporné transakce 1 a 2 (i předchozích plateb) bylo takové chování Navrhovatele obvyklé. Totéž platí pro Spornou transakci 4, kde je nadto opět z popisu platby možno ekonomický důvod dovést (popis „*Pujcky dle smlouvy z 18.1.2012*“).

Z chování Navrhovatele ve vztahu k Účtům tak Instituce mohla usoudit, že Navrhovatel se rozhodl své volné peněžní prostředky převádět na účty třetích osob, podle popisů plateb a následně postupně vrácených peněžních prostředků zjevně za účelem získání úroku. Finanční arbitr nenachází důvody, proč by Instituce měla dospět k závěru, že Sporné transakce zjevně nemají ekonomický důvod.

Zákonodárce ve vymezení zvláštních skutkových podstat používá pojmy „*nápadně*“, „*zjevný*“ a dává tím najevo, že za podezřelý obchod by měla povinná osoba považovat obchod, který se výrazně vymyká dosavadnímu chování klienta.

V projednávaném případě však z provedeného dokazování nevyplývá, že by Instituce měla být jen dílčí informace o skutečnostech, které by měly v Instituci vzbudit podezření, že Sporné transakce jsou podezřelým obchodem.

Ačkoliv finanční arbitr souhlasí s Navrhovatelem, že vyhodnocení Navrhovatele na začátku smluvního vztahu jako nerizikového nezbavuje Instituci povinnosti posuzovat budoucí platební transakce z hlediska, zda se jedná o podezřelý obchod, i z Navrhovatelem citované literatury však vyplývá, že „*[j]e-li obchod vyhodnocen jako „rizikový“ z hlediska možného zneužití pro praní peněz nebo financování terorismu, musí povinná osoba provést kontrolu klienta...*“ Tato podmínka však v tomto případě nebyla naplněna, neboť z výše uvedených důvodů obchody neměly být vyhodnoceny jako rizikové.

Finanční arbitr konstatuje, že to, zda o ekonomickém důvodu Sporných transakcí věděl Navrhovatel, není ve sporu vůbec podstatné, ač to Instituce dovozuje. Navrhovatelova vědomost o ekonomickém důvodu Sporných transakcí totiž nemá a nemohla mít vliv na to, zda měla Instituce Sporné transakce považovat za převody majetku bez ekonomického důvodu.

Irelevantní z hlediska sporu je rovněž to, zda Instituce zavedla nebo uplatňovala odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených zákonem proti praní špinavých peněz podle § 21 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz. Jejich nezavedení, příp. neuplatňování je nepochybně porušením zákona proti praní špinavých peněz, z hlediska zjišťování, zda Sporné transakce představují podezřelý obchod a zda byla Instituce povinna splnit oznamovací povinnost, jsou však tyto skutečnosti nerelevantní.

Pokud jde o námitku Navrhovatele, že Instituce musí mít podle § 16 ve spojení s § 9 odst. 2 zákona proti praní špinavých peněz a podle Vyhlášky doklady o provedené kontrole Sporných transakcí, finanční arbitr taktéž nechápe, jaký by tato námitka mohla mít vliv na rozhodnutí sporu. Pakliže Instituce záznamy nemá, neunesla v tomto směru důkazní břemeno. Navrhovatel ani netvrdí, že by mu Instituce způsobila škodu tím, že doklady neuchovala, není tak zřejmé, proč považuje tuto skutečnost za relevantní.

Navrhovatel se mýlí, pokud tvrdí, že Instituce předložila výpisy z Účtů nad rámec výzvy finančního arbitra. Finanční arbitr sice dne 6. 1. 2015, evid. č. FA/124/2015, vyzval Instituci k předložení výpisů z Účtu 1 za období od září 2010 dosud a z Účtu 2 za období od října 2011

dosud, avšak výzvou ze dne 28. 1. 2015, evid. č. FA/906/2015, vyzval Instituci k předložení výpisů z Účtu 1 za období od založení účtu do srpna 2010 a z Účtu 2 za období od založení účtu do září 2011.

Pokud jde o ustanovení § 415 zákona č. 40/1964 Sb., podle něhož „každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí“, pak jeho aplikace přichází v úvahu tehdy, jestliže neexistuje konkrétní právní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje (NS ze dne 16. 5. 2002, č.j. 25 Cdo 1427/2001). V tomto případě však konkrétní právní úpravu stanoví zákon proti praní špinavých peněz, a proto není aplikace § 415 zákona č. 40/1964 Sb. na místě. Shodně i odborná veřejnost zastává názor, že „aplikace § 415 přichází v úvahu jen tehdy, není-li konkrétní právní úprava, vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Pokud postup stanovený právní normou byl dodržen, je aplikace § 415 vyloučena“ (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1186 a násl.).

Neoznámením Sporných transakcí Ministerstvu financí tak Instituce neporušila obecnou prevenční povinnost, neboť případy, kdy Instituce obchody Ministerstvu financí oznamovat má, jsou konkrétně upraveny zákonem proti praní špinavých peněz. Finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce neporušila povinnost podle § 18 odst. 1 zákona proti praní špinavých peněz, neboť Sporné transakce nejsou podezřelým obchodem. V takovém případě nemůže finanční arbitr učinit ani závěr, že by Instituce porušila svou prevenční povinnost předcházet škodám podle § 415 zákona č. 40/1964 Sb. Pokud by finanční arbitr připustil, že Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám, konstatoval by tím také, že Instituce má vždy zjišťovat podkladový vztah mezi plátcem a příjemcem, a v případě, že ekonomickým důvodem je půjčka, také bonitu dlužníka (v tomto případě Příjemců), neboť bezprostřední příčinou případné škody je v tomto případě skutečnost, že dlužníci nevrátili půjčené peněžní prostředky věřiteli, tedy Navrhovateli. Instituce vystupovala ve Sporných transakcích jako osoba, která zajišťovala přesun peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi v souladu se Smlouvami o účtu, a to bez ohledu na podkladový vztah plátce a příjemce.

Pokud jde o neoznámení Sporných transakcí druhému jednateři Navrhovatele ██████ (dále jen „Druhý jednatel“), v takovém případě by se jednalo o jiný skutek, který zákon proti praní špinavých peněz nereguluje. I v tomto případě však finanční arbitr konstatuje, že s ohledem na výše uvedené (tedy že Sporné transakce nebyly neobvyklé) Instituce neměla důvod Sporné transakce oznamovat Navrhovateli, resp. Druhému jednateři, když nadto nemohla předpokládat, že o nich Druhý jednatel neví (s ohledem na povinnosti uložené Druhému jednateři podle § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., tedy na povinnost zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vést seznam společníků a informovat společníky o záležitostech společnosti). Finanční arbitr připomíná, že u § 415 zákona č. 40/1964 Sb. „jde o běžnou míru opatrnosti, nikoliv o bezbřehou povinnost předvídat a předejít veškerým možným škodám v budoucnu“ (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1186 a násl.). V této souvislosti se finanční arbitr s ohledem na doposud uvedené domnívá, že běžnou míru opatrnosti Instituce v posuzovaném případě zachovala a odmítá proto i námitky Navrhovatele týkající se toho, že Instituce pouze bezmyšlenkovitě plnila příkazy a že působení škody Navrhovateli jí muselo být zjevné.

Z výše uvedených důvodů se finanční arbitr proto neztotožňuje ani s tím, že by Instituce svým „nekonáním“ jednala v rozporu s odbornou péčí ve smyslu článku 37 Všeobecných obchodních podmínek, neboť podle jeho názoru žádnou ze svých povinností vůči Navrhovateli, ani jiným subjektům, neporušila.

Pokud tedy Instituce jednala v souladu s právními předpisy a obecnou prevenční povinností a Sporné transakce provedla v souladu s platebními příkazy zadanými Jednatelem Navrhovatele,

nemohla porušit čl. 37 Všeobecných obchodních podmínek, tedy povinnost postupovat s odbornou péčí.

Ad b) Vznik škody a její vyčíslení

Škodou se rozumí újma, která se projevuje v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích.

Finanční arbitr zjistil, že na Účet 1 došly z účtu Příjemce 1 dne 29. 12. 2010 peněžní prostředky ve výši 357.534,25 Kč (popis transakce: „urok“), dne 3 5 2011 peněžní prostředky ve výši 1.491.780,82 Kč (popis transakce: „urok k platbe dosle 2.12.2010“), dne 21. 12. 2011 peněžní prostředky ve výši 7.260.000 Kč (popis transakce: „Vraceni pujcky“), dne 30. 12. 2011 peněžní prostředky ve výši 3.008.219,18 Kč (popis transakce: „Splatka uroku k 31.12.2011“), dne 10. 1. 2012 peněžní prostředky ve výši 6.000.000 Kč (popis transakce: „Platba dle sml.“), dne 5. 10. 2012 peněžní prostředky ve výši 500.000 Kč (popis transakce: „PLATBA DLE SML.“), dne 12. 10. 2012 peněžní prostředky ve výši 1.000.000 Kč (popis transakce: „PLATBA DLE.SML.“) a dne 19. 12. 2012 peněžní prostředky ve výši 2.489.863,01 Kč (popis transakce: „Platba uroku 2011+12 ■“). Z účtu ■, který se zavázal splnit za Příjemce 2 jeho závazek vyplývající ze Smlouvy o půjčce II, došly dne 30. 1. 2013 na Účet 1 peněžní prostředky ve výši 1.000.000 Kč (popis transakce: „Splatka“).

Finanční arbitr má tak pochybnosti, zda vůbec, a pokud ano, kdy a v jaké výši Navrhovateli škoda vznikla, když ze shora uvedeného je patrné, že částku Sporné transakce 1 Příjemce 1 Navrhovateli částečně vrátil (viz transakce s popisem „urok“ a „urok k platbe dosle 2.12.2010“). U dalších plateb od Příjemce 1 není zřejmé, jakých půjček se týkají, a finanční arbitr by nemohl toto určení ani sám provést, neboť Navrhovatel nepředložil doklady o všech půjčkách, které Příjemcům poskytl (např. z transakce s popisem „PUJCKA“ ze dne 15. 12. 2011 vyplývá, že Navrhovatel Příjemci 1 poskytl i půjčky, které nijak nedoložil ani v tomto, ani v jiném řízení vedeném před finančním arbitrem). U přichodí platby s popisem „Platba uroku 2011+12 ■“ ze dne 19. 12. 2012 pak není zřejmé, zda má představovat platbu na půjčku Příjemci 1 nebo 3, případně obou. Navrhovatel tak neprokázal, v jaké výši mu měla škoda vzniknout.

Navrhovatel však neprokázal ani to, že mu vůbec škoda vznikla. Rozhodování správního orgánu podle skutkového stavu v době vydání rozhodnutí vyplývá přímo z povahy správního řízení, které směřuje k vydání konstitutivního správního rozhodnutí. Navrhovateli lze přiznat náhradu škody, jen jestliže mu škoda vznikla nejpozději v době, kdy finanční arbitr rozhoduje o uplatněném nároku. Nevznikla-li Navrhovateli do té doby majetková újma vyjádřitelná v penězích, znamená to, že nárok byl uplatněn „předčasně“ a že proto návrh o náhradu škody musí být bez dalšího zamítnut.

Peněžní prostředky na účtu představují pohledávku majitele účtu za bankou, v tomto případě tedy pohledávku Navrhovatele za Institucí. Odepsáním peněžních prostředků z Účtu se souhlasem Navrhovatele došlo ke snížení pohledávky za Institucí. V okamžiku provedení Sporných transakcí současně vznikla Navrhovateli pohledávka za Příjemci z titulu uzavřených Smluv o půjčkách. Smlouvou o půjčce přenechává věřitel dlužníkovi věci určené podle druhu, zejména peníze, a dlužník se zavazuje vrátit po uplynutí dohodnuté doby věci stejného druhu (§ 657 zákona č. 40/1964 Sb.).

Finanční arbitr nemá žádné pochybnosti o tom, že věřiteli (v tomto případě Navrhovateli) může vzniknout škoda tím, že mu jeho dlužník (v tomto případě Příjemci) neuhradí pohledávku z právního vztahu, v tomto případě ze vztahu občanskoprávního, který představují jednotlivé Smlouvy o půjčce.

Ke škodě nedochází ovšem v okamžiku převodu peněžních prostředků od věřitele k dlužníkovi, ani tím, že by dluh odpovídající pohledávce nebyl splněn řádně a včas (nejpozději ke dni splatnosti), ale teprve tehdy, stala-li se pohledávka - objektivně vzato - nevymahatelnou. Pouze v případě, že se věřitel nemůže úspěšně domoci uspokojení své pohledávky od dlužníka, lze totiž opodstatněně hovořit o tom, že u věřitele nastala újma, která se projevuje v jeho majetkové sféře a která je vyjádřitelná v penězích, tedy že věřiteli vznikla škoda.

Příčinou vzniku škody (nedobytnosti pohledávky, bude-li prokázána) tedy může být - podle současného stavu poznatků o věci - především to, že osoby povinné uhradit dluh odpovídající věřitelově pohledávce nemohou dostat svému závazku pro nedostatek majetku a že tedy škoda byla způsobena tím, že nebyl při poskytnutí úvěru náležitě objasněn stav majetku dlužníka a osob, které poskytly zajištění, a že nebylo vyžadováno takové zajištění pohledávky, které by bylo způsobilé zabezpečit bezproblémovou úhradu poskytnutých půjček v přiměřené době (*NS ze dne 24. 3. 2010, č.j. 21 Cdo 2596/2008*).

Pro závěr o tom, zda se jedná o nevymahatelnou pohledávku, nepochybně nejsou významné subjektivní představy věřitele o míře jeho úspěšnosti v případném insolvenčním řízení vedeném proti dlužníkovi. Rozhodující z tohoto pohledu je pouze objektivní zjištění, že se oprávněný subjekt (věřitel) skutečně svého práva nedomůže.

Navrhovatel tvrdí, že proti Příjemcům bylo zahájeno insolvenční řízení a o úpadku Příjemce 1 a 2 již bylo rozhodnuto. Navrhovatel dále tvrdí, ale nedokládá, že dosavadní průběh řízení nasvědčuje tomu, že pohledávky Navrhovatele nebudou ani z části uspokojeny. Finanční arbitr však nepovažoval za potřebné tuto skutečnost v řízení dále prokazovat, neboť vznik škody je pouze jedním z předpokladů odpovědnosti za škodu. Protože finanční arbitr již výše dospěl k tomu, že Instituce neporušila Navrhovatelem tvrzené povinnosti, nepřispěla by další zjištění ke změně právního názoru finančního arbitra.

Ad c) Příčinná souvislost

Finanční arbitr neshledal v řízení ani porušení právních povinností, ani vznik škody. Přesto považuje za vhodné se vyjádřit i k otázce příčinné souvislosti.

Podle ustálené soudní judikatury, např. NS ze dne 26. 9. 2013, č.j. 28 Cdo 1635/2012, se o vztah příčinné souvislosti se jedná, vznikla-li konkrétní majetková újma následkem konkrétního protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání a škoda ve vzájemném poměru příčiny a následku. Příčinou škody může být jen takové protiprávní jednání, bez něhož by škodný následek nevznikl. Nemusí sice jít o příčinu jedinou, nýbrž i jen o jednu z příčin, která se podílí na nepříznivém následku, o jehož odškodnění jde, avšak musí jít o příčinu podstatnou. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (*conditio sine qua non*). Podle teorie ochranného účelu pak škůdce odpovídá pouze za takovou škodu, k jejímuž odvrácení či předcházení byla vydána porušená norma.

Finančnímu arbitrovi není zřejmé, jak by v projednávaném případě mohlo neoznámení podezřelého obchodu být v příčinné souvislosti se vznikem škody, tedy s tím, že se pohledávky za Příjemci stanou objektivně nedobytnými. Navrhovatel předpokládá, že v případě oznámení podezřelého obchodu by Ministerstvo financí zahájilo šetření a dalo podnět příslušným orgánům státní správy, činnost jednatele Navrhovatele by byla odhalena podstatně dříve jak státními orgány, tak společníky Navrhovatele, a tím by se zamezilo vzniku škody v celkové výši přesahující 250.000.000 Kč a 240.000 eur. Předně, jednání Jednatele Navrhovatele za Navrhovatele je jedním z jednání Navrhovatele. Navrhovatel proto nemůže tvrdit, že o Smlouvách

o půjčce od počátku nevěděl. Navrhovatel kromě toho ani neuvádí, jakým konkrétním způsobem by on nebo státní orgány v případě oznámení podezřelého obchodu vzniku škody zabránily. Nadto, zákon proti praní špinavých peněz zakotvil v ustanovení § 38 odst. 1 povinnost mlčenlivosti pro Instituci, její zaměstnance a zaměstnance Ministerstva financí, pokud jde o skutečnosti týkající se oznámení a šetření podezřelého obchodu a úkonů učiněných Ministerstvem financí. Finanční arbitr připomíná, že příčinná souvislost jako jeden z předpokladů vzniku škody musí být v řízení prokázána. V tomto případě ale možnost zabránění vzniku škody oznámením podezřelého obchodu nemůže finanční arbitr označit ani za pravděpodobnou, a už vůbec ne za prokázanou, a tudíž nemůže ani uzavřít, že by škoda nebyla nastala bez této příčiny. Nelze ani uzavřít, že by vznik škody spočívající v nevrácení půjčky snad byl podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem neoznámení podezřelého obchodu Ministerstvu financí (teorie adekvátní příčinné souvislosti). Nadto není ustanovení § 18 zákona proti praní špinavých peněz vydáno k odvrácení či předcházení škody spočívající v nevrácení půjčky (teorie ochranného účelu).

Ad d) Zavinění, absence okolností vylučujících odpovědnost

Neprokázal-li Navrhovatel ani jeden z výše uvedených předpokladů odpovědnosti za škodu, není potřeba se zabývat zbylými obligatorní předpoklady, a to zaviněním ani okolnostmi vylučujícími odpovědnost.

Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce porušila Navrhovatelem tvrzenou povinnost podle zákona proti praní špinavých peněz, v řízení rovněž nevyšlo najevo, že by Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám. Finanční arbitr rovněž nezjistil existenci škody ani příčinné souvislosti. Naopak Instituce provedla Sporné transakce v souladu s platebními příkazy, které dal Jednatel Navrhovatele. Navrhovatel tak neprokázal, že by Instituce nepostupovala v souladu s čl. 37 Všeobecných podmínek s odbornou péčí.

9. K výroku nálezu

Byla-li Navrhovateli způsobena škoda (tento předpoklad odpovědnosti za škodu se však nepodařilo Navrhovateli v řízení prokázat), není Instituce osobou, která by za ni odpovídala (a to ani v případě, že by finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce porušila Navrhovatelem tvrzené povinnosti, což se však nestalo). Podstatou tohoto případu je totiž to, že Příjemci nevrátili peněžní prostředky, které jim Navrhovatel poskytl jako půjčku. Instituce nemůže nést odpovědnost za rozhodnutí, s kým Navrhovatel vstoupí do smluvního vztahu a komu poskytne volné peněžní prostředky. Primárním nositelem odpovědnosti je ten, komu byla půjčka poskytnuta, v případě obchodních společností však může odpovědnost za škodu nést také statutární orgán, který při poskytování půjček dlužníku zaviněně porušil své povinnosti. V případě společnosti s ručením omezeným podle § 135 odst. 2 ve spojení s ustanovením § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb. je jednatel povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře.

V této souvislosti nemůže finanční arbitr nepřipomenout, že Jednatel Navrhovatele nebyl v rozhodné době jediným jednatelem Navrhovatele. Z obchodního rejstříku dostupného z www.justice.cz vyplývá, že v období ode dne 18. 12 2008 dosud (tedy i v době provedení Sporných transakcí) byl jednatelem Navrhovatele také Druhý jednatel. Podle § 135 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. „[j]ednatelé jsou povinni zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vést seznam společníků a informovat společníky o záležitostech společnosti“. Vedení předepsané evidence a účetnictví náleží vždy mezi povinnosti jednatelů, a jak konstatoval Nejvyšší soud dne 10. 11. 1999 v č.j. 29 Cdo 1162/99: „I. Odpovědnost jednatele za

porušení povinnosti vyplývající z funkce se řídí obchodním zákoníkem. II. Jednatel se zproští odpovědnosti za škodu způsobenou porušením povinností uvedených v § 135 obch. zák., jestliže prokáže, že zajistil vedení předepsané evidence a účetnictví v potřebném rozsahu kvalifikovanou osobou, které vytvořil pro výkon činnosti potřebné podmínky (poskytl potřebnou součinnost).“

Navrhovatel se v projednávaném sporu snaží přenést na Instituci odpovědnost za jednání svého jednatele. Účelem zákona proti praní špinavých peněz a institutu podezřelého obchodu je však postih takových jednání, při nichž dochází k legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, nikoli chování člena statutárního orgánu, který porušuje své právní povinnosti, jak se Navrhovatel mylně domnívá.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u ě n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 18. 6. 2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr